

ABONAMENTUL:

Un an	200 L
6 luni	100 L
3 luni	50 L

Redacția și administrația Arad, Boulevard. Regina Maria 12. Etaj I.

Alba-Iulia Nouă

Organ al Partidului Național-Liberal.

La amenințările partidului național-țărănist cu Alba-Iulia, partidul Liberal răspunde: că — „Alba-Iulia nu este a unui partid, ci a neamului întreg”. —
Din discursul d-lui Gen. Moșoiu la Deva.

Anul V. — N-rul 11

Apare săptămânal sub conducerea unui comitet

Arad 11 Martie 1928.

Ecoul dela Deva.

Duminecă, 4 Martie, organizația part. naț.-liberal din Jud. Hunedoara a ținut întrunire, și s-a dovedit, detractorilor elaboratori de știri tendențioase în cari vibrează sucii disolvant al neputinții, că acest partid cu trecutul lui glorios n'ar avea rădăcini bine înfipte în țărâna Ardealului. Condamnații la pertractări perpetue, prin înălțatoarea manifestatie din 4 Martie ținută în Deva, a primit și de astă dată dovada, că part. naț.-liberal tresărit la viață acum 80 de ani prin tot trecutul plin de fapte glorioase este adânc înrădăcinat în recunoștința și aprecierea poporului ardelean.

În lungul și al suferințelor mari cari se descărcău cu nemiluita asupra frânturii românești de dincoace a Carpaților, part. liberal a știut să îndulcească prin intervențiile și ajutoarele date, viața martirilor noștri, cari respirau aerul mușcăit al temnițelor din Vaș și Seghedin.

Marele Ion Brătianu, în cuvântarea rostită în fața aleșilor națiunii din anul 1868, alungând politica externă a României față cu problemele naționale de cari sunt încopciate aspirațiile și năzuințele neamului românesc de pretulindeni, făcând alusie la împintenelile oprimmătoare ale maghiarilor de a ne stîrpi, a zis: „când o soră a mea este măritată, nu am dreptul să mă duc să mă amestec în menajul ei, nu am dreptul să fac cel mai mic pas care să poată da bănuială soțului ei că aș voi vreodată să aduc zizanie și desbinare în casa lor. Însă, dl-or, oare când soțul ei, cumnatul meu, va merge până a o maltrata cu brutalitate, când o va trata ca pe o sclavă, când știe că ea este dintr'un sânge nobil, când voi vedea că ridică cuțitul asupra ei, nu am dreptul să strig, să-l opresc dela crimă?” Iată, deci, că aproape dela înfripirea lui, part.-liberal a vrut și a știut să îmbrățișeze cauza românilor ardeleni în toate vremile dăinuirii lor sub jugul ucigător. Cu gând sfânt de a-i elibera când va suna ceasul împlinirii făgăduinții, toate personalitățile marcante și distinse din acest partid, au făcut credeu religios din scoaterea neamului din robie, și punerea lui în lumina considerației. Prin străduinți vajnice culturale, sub durata puterii de guvernare a acestui partid s'a pregătit sufletul acelor soldați, vrednici de tămaia recunoștinții

noastre, cari în sunetul cântecului „La arme”, al ardeleanului Iosif au sguđuit din temelie imperiul austro-maghiar. Atît anul 1916 cât și în 1918—19, la Nistru, Tisa și Dunăre, guvernarea liberală a aruncat în cumpănă forța neamului care s'a manifestat așa de glorios în cele lupte îndrjite cu un ecou apreciat de marii noștri aliați. După val-vărtejul mondial, începe munca constructivă de consolidare internă a Țării, și prin acțiuni din cari transfirau numai iubire și dragoste, pune piatra fundamentală la noul edificiu național smuls din ghiarele usurpatorilor și din boalele nemiloase ale împilatorilor. Cei 4 ani din guvernarea trecută stau vie mărturie în credințele românești desfășurate în energii chemate să ajute ridicarea României până unde i-a dus faima vitejia soldaților săi. Ordine în administrație, politică financiară și economică plină de rândueli și încredere, cultura și religia strămoșilor propagate din Iudiri în temelia cărora s'a tencuit trănicia și vărtoșenia neamului, toate dovezi de munca ce s'a pus și cinstea de care s'a împresmuț.

Intransigeul în atitudini naționale, neamul românesc sub conducerea acestui partid încheiat într'un admirabil solidarism se va lega cu strășnicie nu numai de tradiția impunătoare creiată din năzuinți sfinte, cât mai virtos de realizările săvîrșite de când frânele conducerii sunt ținute cu atîta dragoste față de Țară și poporul ei.

În urma muncii acestui partid să trăste apoi pocitania național-țărănistă, care muiată în echivoci s'a însutit un caracter tumbure de denigrări și injurături. Căptușită cu petecile comunismului, bătoasă ca o fată trecută de vreme, această înighebare răscolitoare de tendințe subversive, tipă de braț cu toate elementele ce n'au nimic comun cu acest pămînt. Venite de colea, în cele mai multe cazuri tirîndu-se spre a nu fi observate de grănicerul român, în tovarășia dualismului Maniu-Mihalache rasa pribeagă a găsit pat cald de jigniri și amenințări. Strigând după dreptate socială pe care o așteaptă răsărind numai din Rădăcini și Topoloveni s'au pierdut orice drept de respect pe care nobleța noastră li-a întîns. Cu velcetăți de propagandă distructivă, infomețată după putere Maniu-Mihala-

che — pîntenul și ițarul — le-a făcut cadoul îmbrățișării, ca împreună să arunce în toba amenințărilor. Sacrificînd orice omenie, cărdășia, național-țărănistă comunistă asvîrle în circulație cele mai teribile uneltiri contra a tot ce logica și cinstea a croit. Fără remușcări, perduți din registrul bunului simț, certati cu morala obștească în împrejurările dorinții de putere nu se sinchisesse a ridica pumnul demigrării.

Îmbătați de succese efemere, pe cari le varsă în scuipatul cernelii prin ziare redactate de ocnași și trădători, dirigiarea înto-

vărășită primește cu satisfacție apluusele de peste Nistru ca un ecou al aprobărilor. Galații și Cernăuții sunt exemple tipice de mentalitatea antiromânească a acestor doctrinari marxisti cari amenință cu revoluția.

Noi le spunem:

Până ce mulțimea, ca cea dela Deva, venită în sunetul fanfarelor să pecetluiască mersul cinstit al politicii part. liberal, vom rămănea să consolidăm această Țară și să-i ducem faima în străinătate, de pămînt al ordinei și curățeniei sufletești.

*

Arădani la Deva.

Impunătoarea manifestatie politică de Duminecă, 4 Martie desfășurată la Deva, a atras mulțime din toate județele învecinate. Cu sufletul curat și dorința vie a face mărturisiri de credinți purificate de sgura curentelor dezastroase, ceata românească a grăbit să-și înalțe sufletul în norme de conduită românească și să-și croiască crez de purcedere viitoare. Județul Arad, ca mîrginaș al Hunedoarei, și de data aceasta a înțeles evanghelia mișcării naționale, și cutremurat de fiorul orănduirilor, s'a evidențiat ca unul din cele mai bine organizate și însuflețite pentru credeu politicii naț.-liberale. Cei 1500 țărani români arădani cari au grăbit să întărească espunerile bărbaților conducători și prin aprobări să-i mîne înainte pentru întărirea granițelor etnice, au fost esponentii unor principii de conservare națională și de existență ca stat. În pasul lor cadențat,

țișnit din rînduri disciplinate, a tresărit o alipire și o orientare. Alipire către ceice se sbuciumă pentru ridicarea lui și-i încheagă într'un corp de rezistență națională bine definită, iar orientare pentru viitorul lor, în sinul part. liberal își află leacul năzuințelor lor legitime în concordanță cu interesele superioare a le Țării. Iată, pentruce din toate unghiurile județului s'au văzut răsărind încrederea în conducerea actuală a Țării, purtată ca o cruce de mîntuire în vremurile postbelice. Măndrii de atenția ce li s'a întins, dirji în atitudini când un ministru le-a strigat: „Trăiască arădani”, țărani, muncitori ai pămîntului și apărători ai ogoarelor prin prezența lor, au dovedit bîrfitorilor că unde se desfășura hora unirii sufletești, și se împletește viitorul Țării din iubire de frate și dreptate, acolo li află mințile luminate ale aleșilor lor. Așa s'a dovedit la Deva.

Plecarea către Deva.

La ora 4:25 țărani din partea nordică și apuseană a județului în frunte cu Dl. prefect Georgescu, dir. Nasta, insp. șc. Cristea, I. Vulpe, I. Ionaș, dep. Dr. Iancu, dep. P. Lazar urcă trenul care avea să culeagă, de prin toate gările deputațiile încredințate cu espresia sentimentelor de devotament. În cîntece de veselie de cari se sguđiau ferestrele unui castel, unde se innoda prietenia cu învîrtitorii mașinilor infernale, la ora 10 fluieratul mașinei anunța sosirea la locul destinat. Pe peronul gării frumos împodobite, fanfarele țărănești întămpină pe frații de aceleași convingeri cu marșuri naționale și cu strigăte

„Trăiască frații arădani!” Dl. secretar de stat Tătărăscu și gen. Moșoiu ca semn al dragostei depun pe fruntea prefectului Georgescu sărutul cald al prieteniei sincere. Ținem să mai amintim că pe peronul gării, la sosirea trenului se mai afla și alți intelectuali arădani sosiți înaintea noastră cu automobilele: Dnil At. Marculescu, Prof. Al. Constantinescu, Senator Dr. Ispravnic și Dl. avocat Niculescu. La ordinul dat cei 1500 țărani români se înșiră în rînduri de patru și pornesc la locul destinat adunării. Trecând prin fața clubului liberal, sunt așa de falnici și impunători încât

(Continuarea pe Pagina 2-a.)

(Continuarea din Pagina 1-a).

smulg admirația miniștrilor cari se gâdesc să felicite pe prefectul Georgescu mândru și el de impunătoarea defilare a acelor pe cari îi conduce. Cu deputații, Ursu, Pleș, apoi D-nii Vulpe,

Intrunirea din sala teatrului orășenesc.

Sala teatrului orășenesc era tixită de mulțimea delegaților veniți din județul Hunedoara și din împrejurimi. Tărani în frumosul port național, preoți, învățători, etc. ocupau până la ultimul loc.

Sosirea conducătorilor partidului național-liberal a fost salutăată cu ovățiuni și aplauze cari nu mai conțineau

Cuvântarea d-lui G. Tătărescu.

D-l. G. Tătărescu mulțumește celor cari au răspuns la chemarea partidului liberal prevestind astfel:

Adversarii, au pornit o îndoită luptă de agitare în țară, de defălmare în afară.

Când toți oamenii cu simțul răspunderii, lucrează astăzi pentru obținerea unui împrumut în afară, partidul național-tărănesc întreprinde campania fără precedent în istoria țării, de defălmare.

Național-tărăniștii, plănuiau să aducă la Făgăraș 15.000 de țărani, dar n-au fost, bob nenumărat, mai mult de 2000 de oameni, cu călăreții în fruntea cărora se afla d-l. Lupescu, și cu un vesel cortegiu de nuntă, iar un taraf de lăutari îl cânta d-lul Manlu „Taci mireaso nu mai plânge“. Astfel a intrat în Făgăraș d-l. Iuliu Manlu.

Național-tărăniștii și-au pierdut nădejdea într-o acțiune populară pentru răsturnarea guvernului, totuși au continuat colinda lor la Craiova și la Cernăuți.

Ultimul popas pe care-l plănuise este întrunirea dela Alba-Iulia. Nu se putea o mai mare pângărire; pentru că Alba-Iulia nu este a unui partid în căutare de aventuri, ci a neamului întreg.

Alba-Iulia este a marilor Voivozi, a marilor învățați ai neamului cari au suferit și mai ales a miilor de mucednici, cari au înălbit cu oasele lor aceste plaiuri și aceste câmpii.

Alba-Iulia, este patrimoniul indivizibil și inalienabil al țării întregi.

Partidul liberal nu trebuie să plece dela cârmă.

D-l. M. Oromolu spune că rar i s'a întâmplat să vadă, fie în România veche, fie în cea nouă, o manifestare mai impunătoare pentru un guvern al țării.

România a avut norocul să pornească la înfăptuirea celui mai scump ideal al neamului cu partidul liberal condus de I. C. Brătianu, și doi sfetnici pricepuți ai săi d-nii Vintilă Brătianu și I. G. Duca.

Intrunirea din Piața Palatului Ad-tiv.

Cuvântarea d. I. Panaitescu.

În cuvântarea sa de deschidere d. Panaitescu mulțumește asistenților pentru că au răspuns în număr atât de impunător la chemarea șefului organizației d. ministru G. Tătărescu și a parlamentarilor județului.

Scopul chemării dv. este ca să vă arătăm, fraților. — spune d. Panaitescu — ce am putut să înfăptuim în folosul și spre binele poporului în cele câteva luni de când partidul

Ciohina, să trece în revistă cel mai disciplinat grup de aderenți ai învățăturilor liberale.

O parte din ei apucă cătră piața prefecturii, iar alții urcă treptele teatrului orășenesc unde îi așteptau oratorii zilei și îndrumătorii tineri ai lor.

Partidul național liberal, a realizat reforma agrară, a dat votul obștesc iar astăzi a scăzut dările pe cari le plătesc țărani și în curând va scădea și dobânzile. El face operă de consolidare a țării și de ajutorare a tuturor categoriilor sociale chiar dacă partidul liberal ar voi să plece dela cârmă nimeni nu i-ar putea lua locul. Deaceia are datoria ca să rămăie mai-departe la guvern să ducă la îndeplinire programul său pentru consolidarea și prosperarea țării.

Național-tărăniștii aliații comuniștilor.

D-l. General Moșoiu arată pentru ce partidul liberal a fost neobosit să înceapă o campanie de luminare a maselor, pe care național-tărăniștii caută să le rătăcescă.

Să aveți încredere în partidul liberal — spune d. general Moșoiu. Vă vorbesc ca suflet cinstit de ostaș, nu urmăresc nici un beneficiu public dela d-voastră fiindcă sunt senator de drept.

Opoziția s'a aliat cu comuniștii cari vor să ne fure pământul scump pe care neamul nostru l-a păstrat o mie de ani. Dar după cum în trecut, acest neam a știut să lupte, tot așa și astăzi, cu piepturile lor Români vom ști să opunem rezistență acțiunii lui.

Prezența național-tărăniștilor la Alba Iulia pentru a da lupta de partid este o pângărire pe care acest neam n'o poate îngădui.

Acțiunea lor de defălmare a țării în afară este o rătăcire condamnată în contra căreia țara va ști să reacționeze.

Discursul d-lui I. G. Duca.

Primit cu aplauze nesfârșite și ovățiuni d. I. G. Duca, începe astfel:

Sunt fericit — văzând adunați astăzi, atât de mulți delegați și membri ai partidului național-liberal, veniți din județele învecinate. Aceasta strălucită manifestație de conștiință cetățenească, este cel mai bun răspuns, pe care partidul național-liberal îl dă campaniei de învrăjblire a partidului național-tărănesc.

Întotdeauna, partidul național-tărănesc a susținut că Ardealul este al său: mulțimea care ia parte la această întrunire, dovedește, că afirmațiunea lor nu este adevărată.

Dovada — spune d. I. G. Duca — ați făcut-o, și eu vă mulțumesc din toată inima, împreună cu toți colegii din guvern.

La sfârșit adunarea prin ridicare de mâini a jurat credință guvernului.

nostru a fost chemat la cârmul țării.

Nu v'am făgăduit nimic alta — după cum vă amintiți — când v'am cerut astă vară să ne acordați încrederea decât că vom lupta din toate puterile noastre pentru a lecuire relele, a face cât mai multă dreptate și a ușura dările. Cu toate nefericirile ce s'au abătut asupra țării și a partidului nostru în acest timp, prin moartea marelui nostru Rege și a luminatului său sfetnic și slujitor Ioan I. C. Bră-

țianu, totuși nici noi, nici guvernul nu ne-am abătut o clipă dela calea ce trebuia să urmăim, ci închizându-ne durerea în inimi și uscându-ne lacrimile, am continuat munca fără preget pentru binele obștesc.

D. General Traian Moșoiu adresându-se oștenilor din Hunedoara, constată cu bucurie că în acest ținut s'a întemeiat prima colonie românească. Misiunea partidului liberal în Ardeal este să oprească din acțiunea lor, pe aceia care vor să învrăjbească pe fi aceluișor popor. La amenințările partidului Național Tărănesc cu Alba Iulia, partidul liberal răspunde că Alba Iulia nu este a unui partid, ci a neamului întreg, și duce mai departe opera de consolidare a țării.

D. N. D. Chirilescu arată că după războiul pentru întregirea neamului, tot neamul românesc este dator să lucreze pentru consolidarea țării. Partidul național-liberal s'a angajat la opera de consolidare a Unirii. În această operă grea, el n'a întâlnit însă adversar mai înversunat decât partidul național-tărănesc. Acest partid neagă opera constructivă a partidului liberal, după ce n'a înțeles nici apelul la unirea tuturor forțelor, apel care li-sa făcut de d. Vintilă Brătianu acum și mai înainte de Regele Ferdinand și de Ion I. C. Brătianu. Deaceia partidul liberal, tare pe pozițiile pe cari le ocupă, va lucra și de acum încolo, hotărât, pentru prosperitatea țării.

D. Avram Imbroane aduce în cuvinte mișcătoare salutul Banatului.

D-sa relevă dragoste de țară a românilor din Hunedoara cari cei dintâi s'au înrolat voluntari — pe când erau prizonieri în Rusia — în armata română. Partidul național-tărănesc vrea astăzi să învenineze sufletele dar el nu mai are alături de el, nici pe intelectuali, nici pe bătrânii luptători, și prin urmare nici masele populare. Cum vede acest partid adăpat la cultura ungurească interesele țării, au dovedit-o cu moțiunea dela Alba Iulia 1918 când au cerut autonomia Ardealului și pe vremea consiliului dirigent care reînființase la Predeal, vama ștearsă de soldatul român.

D. Tony Ilescu, vice președintele Senatului, constată că numărul nemărginit de mare, în care sătenii au răspuns la chemarea organizației liberale din Hunedoara dovedește dragostea și încrederea lor în șeful acestei organizații. Dovedește mai presus de toate, recunoștința pe care mințile luminate și sufletele cinstite din acest minunat ținut al Ardealului o poartă partidului național-liberal care printr-o activitate neîntreruptă de mai bine de o jumătate de secol a scris cele strălucite pagini în istoria țării și a neamului nostru. Spune că a fost cuprins de emoție când a văzut mulțimea care defila în șiruri nesfârșite, legiunile forțelor morale ale acestei regiuni. Să fiți pe deplin încredințați că sămânța de vrajbă nu va încolți nici când pe acest pământ.

Astăzi, când guvernul sfârșind angajamentul luat în fața țării și tradiția partidului, declarăm cu hotărâre că vom sta la cârmă, să ne facem întreaga noastră datorie.

Ce a făptuit guvernul actual.

D. dr. N. Lupu ministru muncii, expune opera înfăptuită de actualul guvern în scurtul timp de când guvernează țara.

Guvernul acesta, după ce a dat pământ țăranilor, văzând că tot nu au destul le va da cultură și posibilitatea

de a obține credite cu dobândă mică pentru a-și putea cumpăra pământul de care au nevoie.

Guvernul, tratează acum un împrumut în străinătate, și prin legea cooperatelor va înființa în toate satele, bănci populare și cooperative. Pentru amatori s'a reglementat durata muncii limitându-o la 8 ore și a făcut o lege, pentru ocrotirea muncii femeilor și copiilor.

Guvernul vrea să facă și un împrumut în străinătate: dar partidul guvernamental caută să-l împiedice. Ca să ilustreze decemocratismul lor, d. dr. Lupu citează faptul că d-nii Mihailache și Manlu, se ospătează a-Bujăstăzi în casa boerului Cantacuzino, fiul lui Gheorghe Cantacuzino care propunea atât de mult țărânimea, încă în 1907 pe moșiile lui au fost împușcați cei mai mulți țărani. Astăzi d-nii Cantacuzino a devenit țărănist.

Aveți încredere — spune d-l. dr. Lupu — în guvernul actual, care are un trecut de fapte.

Cuvântarea d-lui I. G. Duca.

Mulțumește acelor, cari au venit în număr atât de mare la întrunire, dovedind astfel că Ardealul este cu partidul liberal, nu cu partidul național-tărănesc, cum afirmă acei d-ni. Sunteți cu partidul liberal — spune d. Duca — fiindcă acest partid nu făgăduiește, ci înfăptuește.

Tot ce s'a făcut în ultimii 80 de ani pentru binele poporului, se poate nume d. Duca — fiindcă acest partid și după cum partidul liberal a luptat pentru înfăptuirea României Mari, tot astfel își va face datoria (oricare ar zice acei grăbiți să vie la putere) pentru apărarea Coroanei și consolidarea țării.

Vom face zid — spune d. Duca — ca să apărăm și în afară interesele țării, urmând o politică externă care să ne facă respectați în fața lumii.

Ducem o politică de ridicare economică a țării, facem totul pentru ieftinirea creditului și scăderea dobânzilor. Ne îndeplinim astfel făgădueli pe cari le-am făcut țării înainte de alegeri.

Îndeamnă pe cei prezenți să ducă mai departe cuvintele auzite și să devie apostoli crezului liberal.

Cuvântarea d-lui Gh. Tătărescu.

Mulțumește poporului pentru dragostea ce o arată partidului liberal, venind în atât de mare număr la această întrunire.

Când acum un an — spune d. Tătărescu — am venit aci și am făgăduit că în casa săracului va domni mai multă dreptate și omenie, am rădă avut dreptate. Ne-am ținut de vorbă. Dările au fost scăzute, dobânzile s'au micșorat dreptatea se face astăzi ceregii lui care are nevoie de dreptate.

Aduce elogiul d-lui Vintilă Brătianu, șeful partidului liberal și cere încredere în acest partid.

Unde am fost noi și n'am ascultat pe oamenii necăjiți? În tot timpul și pretutindeni am fost cu d-voastră și ne-am străduit să vă înlăturăm neșeziile.

Mulțumire publică.

Reunirea femeilor române și Societatea ortodoxă naț. a femeilor române, aduce cele mai călduroase mulțumiri celor cari au donat și colectat obiecte pentru bazar și prăjituri pentru bufet. Totodată mulțumește tuturor celor cari au contribuit prin concursul lor la reușita bazarului.

Arad, 1 Martie 1928.

Reun. fem. rom. Soc. ort. a fem. rom.

„Profesorul“ și cazul d-lui Pan. Halipa

Apologia crimelor de înaltă trădare. — Manifestul dela Dobosar din 1919. — O propagandă antipatriotică

S'a atras atenția dela început, că dementele comuniste din țară au încercat să redeschidă un proces stins — acela al lui Bujor — din ordinul guvernului sovietic rus, sub pretext că justiția militară română ar fi pronunțat o condamnare pe cât de aspră și atât de nedreaptă. Compania pro-Bujor dacă ar fi reușit, ar fi avut ca imediată consecință o intensificare a propagandei comuniste în România, la ajunul aniversării celor zece ani dela unirea Basarabiei cu patria mamă, la vederea deslănțurii unei mari ofensive, atât din interior, cât și de peste Nistru, împotriva organizației noastre de stat. Notele guvernului rus adresate guvernului suedez, în chestia eliberării lui Bujor au fost concludente că se privește amestecul sovietelor în cazul Bujor și declin afacerile noastre interne.

Explicația acestor demersuri este simplă: Bujor a lucrat, în Rusia, atât în 1918, cât și în 1919, împotriva unirii Basarabiei cu România; iar în anul 1920, din ordinul guvernului sovietic rus, a venit în țara noastră, prin Vărdiorova, ca în acord cu partidul comunist, așa zis social-democrat, să provoace revoluția.

SCRISOARE A D-LUI PAN HALIPA

De aceea, ne-a surprins o scrisoare d-lui Pan. Halipa, apărută în pamfletele „Adevărul“ și „Dimineața“, în care fruntașul partidului național țărănesc a găsit de cuviință să pledeze cauza lui Bujor, alături de ocașul Em. Socor...

D. Pan. Halipa, a afirmat în aceeași scrisoare, că: „moldovenii noștri din Basarabia, aflați la Odessa și cari au reușit să fie duși pe frontul românesc aveau un profesor de limbă latină și istorie românească, care în drumul său în marea chestie națională, Profesorul era Bujor“.

Ceva mai mult. Deputatul de Socola pretinde că M. Gh. Bujor, în timpul războiului, ar fi făcut un elevat apostolat patriotic contribuind, într-o măsură foarte largă și simțită, la unirea Basarabiei cu regatul“ (!)

Cum se poate ca un fost ministru să facă apologia criminalilor, cari au ridicat armele împotriva țării și au fost condamnați definitiv pentru înaltă trădare și ambosaj?

D. Pan. Halipa a declarat că Bujor a luptat pentru „unirea Basarabiei la regat. Cum? Când?

Postul ministru basarabean ignorează oare activitatea antinațională și criminală a lui M. Gh. Bujor, desigurată în Rusia în anii 1918—1919, împotriva unirii Basarabiei la patria mamă, fiind în slujba sovietelor Rusești?

În ziua de 16 Ianuarie 1918, s'a lansat manifestul semnat de C. Racowski și M. Gh. Bujor, adresat soldaților români în care cetim: „întoarceți-vă baionetele contra șefilor și subjugaiților voștri și uniți-vă cu soldații revoluționari ruși pentru cauza comună a eliberării“.

În aceeași lună batalionul revoluționar organizat și condus de M. Gh. Bujor, a participat la lupta dela Bender împotriva armatei Române, care ocupase Basarabia!

Iată cum a înțeles „profesorul“ Bujor, să lupte pentru unirea Basarabiei, la patria mamă, domnule Halipa!

În anul 1919 după ce s'a înțeles cu Bela Kun și Racowski, Bujor a reapărut pe malul Nistrului, la Dobosar. Ce căuta „profesorul“ d-lui Halippa, acolo? Ce lecție a mai dat el „moldovenilor“ din Basarabia?

Reproducem o parte din manifestul adresat de Bujor, din Dobosar, în ziua de 30 Iulie 1919, către soldații români din Basarabia, după înțelegerea ce o stabilesc cu Bela Kun:

Soldați români!

Cel ce vă adresează scrisul acesta este român ca și voi. El a curciorat Rusia în lungul și în latul ei, cunoaște oamenii ei, puterile ei, prefacerile ei. El vă spune că bolșevicii sunt prietenii voștri, cum sunt prietenii tuturor celor asupriți. Ei au întemeiat în țara lor domnia muncii. Republica muncitorilor și țăranilor ruși se întărește din zi în zi. Ea nu va fi înfrântă nici de puterile ciocoilor noștri, cum n'a fost doborâtă nici de contra-revoluționarii ruși, nici de armata și flota aliaților.

Întindeți o mână frățească și încrezătoare acestor buni tavași. Întoarceți-vă împotriva adevăraților voștri dușmani — acei care vă exploatează vă fără, vă împilează, cei cari v'au luat pământul, acei cari au ucis în război aproape un milion de români nevinovați, acei cari au adus țara în jalea și nesigurarea de azi. Aceștia sunt, o știți singuri: ciocoi capitolști, ministrii și regele. Ei sunt dușmanii poporului român. Pe ei trebuie să-i învingeți și să-i măturați dela putere, cu arma în mână, pe calea Revoluției mântuitoare.

Trăiască înfrățirea popoarelor române și ruse! Trăiască Revoluția română!

M. Gh. BUJOR.

Membri în guvernul provizor al Republicii Basarabiei.

Dobosar (malul Nistrului) 30 Iulie 1919

Iată ce „lecție“ preda Bujor soldaților români din Basarabia; iată ce „îndrumări“ le dădea el în marea chestie națională: să întoarcă armele împotriva regelui, a ministrilor și a șefilor lor și împreună cu „tovarășii“ lui Trozki Rakowski și Bela Kun, să-l „mature“ dela putere cu arma în mână.

Rețineți bine data acestui infect manifest: 30 Iulie 1919. Unde era armata română atunci? În Ungaria lui Bela Kun. Trupele noastre înaintau victorioase în direcția Budapestei!

În aceeași epocă, Bujor venise la Dobosar și spre a salva situația tovarășului Bela Kun din ordinul sovietelor rusești îndeamnă pe soldații noștri din Basarabia ca să ridice armele împotriva țării!

Bujor a semnat acel manifest în calitate de „membru al guvernului provizoriu al republicii Basarabiei“. Ori la 30 Iulie 1919, d. Halippa știe prea bine că Basarabia tăcea parte integrantă din regatul României Mari!

D. Pan Halippa a semnat actul unirii Basarabiei la patria mamă. Cum a putut, în cazul acesta, d-sa să dea un certificat de patriotism unui condamnat la muncă silnică pe viață,

pentru crimă de înaltă trădare și să afirme că acela ce a îndemnat pe soldații noștri din Basarabia să ridice armele împotriva țării și să lupte alături de bolșevicii ruși, pentru triumful revoluției în România, a exercitat un adevăr apostolat patriotic?

O acțiune primejdioasă intereselor țării.

— Pactul partidului național-țărănist cu comunistii. —

Se amintește mai sus de cazul d-lui Pan Halipa, care într-o scrisoare publicată în pamfletul comunist „Dimineața“, a găsit de cuviință, după ce „Universul“ a publicat cunoscutele documente să la apărarea lui Bujor, prezentându-l pe acest condamnat pentru crima de înaltă trădare, ambosaj etc. drept un erou al democrației și un „profesor“ de „naționalism“ al moldovenilor noștri din Basarabia.

Cu câteva zile înainte de publicarea acestei scrisori, un alt membru al partidului național-țărănesc — din care face parte și d. Pantelimon Halipa — a cerut, în Camera eliberării lui Bujor.

Iată o acțiune concertată. În urma documentelor publicate în „Universul“ toată țara știe că guvernul din Moscova a intervenit oficial, pe cale diplomatică, — prin notele adresate guvernului suedez, — în favoarea deținutului dela Doftana. Organizațiile comuniste din țară, din cauza cunoscutelor lor legături cu sovietele rusești, s'au agitat și ele în sensul dorinței exprimate de guvernul din Moscova, — fie prin presa comunistă din str. Sărindar fie prin întruniri politice.

Cum pofta vine mâncând, în ultimul timp elementele comuniste din țară au început să ceară „amnistia generală pentru condamnații politici comunisti“. Se știe că după mentalitatea comunistilor, toți condamnații pentru înaltă trădare, sau chiar pentru asasinat, săvârșite de afiliații internaționale a III-a sunt considerați drept „Condamnați politici“.

Așa se și explică pentru ce guvernul sovietic, ca și agenții lui din București, în frunte cu ocașul Em. Socor consideră pe Bujor, cel implicat în asasinarea celor 14 marinari români la Teodosia drept... „deținut politic“!

Iată pentru cine se cere grațierea sau amnistia generală!... Atitudinea comunistilor, care operează de câțiva timp sub firma social-democrată, nu ne surprinde, dar aceea a partidului național-țărănesc, trebuie să fie clarificată. Azi s'au confirmat hotărârile luate la conferința internațională comunistă ținută la Viena în zilele de 9 și 10 Februarie a. c., privitoare la condițiile pactului încheiat între partidul național-țărănesc și așa zisul partid social-democrat. — în realitate comunist.

Cum? Reamintim că între condițiile acestui pact, au fost: intensificarea propagandei comuniste în România; organizarea „celule“; campania prin presă și prin întruniri publice pentru eliberarea lui Bujor. S'a mai spus, la Viena, că pentru realizarea acestui scop, s'a pus un prim fond de 50 000 de dolari.

La început — cum era și de așteptat — interesații în cauză au negat condițiile despre cari s'a vorbit la Viena.

Ce s'a întâmplat însă, după adunarea comitetului internațional-comunist din

Așteptăm explicațiile cuvenite, deoarece nu credem că **partidul național-țărănesc**, prin reprezentanții săi autorizați poate să propage asemenea opinii primejdioase și anarhice și să facă, indirect, apologia crimei de înaltă trădare și a bolșevismului.

Viena? În numele partidului național-țărănesc, un deputat a cerut eliberarea lui Bujor; iar d. Pan Halipa, fost ministru și fruntaș al aceluiaș partid, a mers ceva mai departe: a făcut apologia celui condamnat pentru crima de înaltă trădare, considerând pe Bujor drept „profesorul“ moldovenilor din Basarabia, cu toate că acesta a ridicat armele împotriva țării!

Iată că în urma pactului încheiat cu comunistii, partidul național-țărănesc, în loc să domine el elementele extremiste, care primesc instrucții directe dela Moscova, se lasă dominat de ele și a început să execute o parte din hotărârile luate la Viena. Această tovarășie cu comunistii, a partidului condus de d. Maniu a îngrijorat opinia publică românească, deoarece se știe că cei dintâi lucrează conform instrucțiilor ce primesc dela Moscova și urmăresc revoluția prin subminarea așezământului statului unitar național-român.

Am atras mai de mult atenția d-lui I. Maniu, că atât interesele superioare ale statului român, cât și acelea ale partidului național, exclud orice legături cu elementele aventuroase extremiste. Știm că în trecut, conducătorii partidului național din Adeal au adus servicii reale cauzei naționale, pentru că au lucrat în acord cu interesele generale ale românismului. Din nefericire, d. Maniu n'a urmat consiliile înțelepte și a fost împins tot mai mult în brațele elementelor extremiste, care urmăresc subminarea instituțiilor statului prin o acțiune revoluționară.

După fuziunea cu țărăniștii iată pactul cu elementele comuniste.

Țara conștientă nu poate să admită o politică de aventură și de aceea va reacționa împotriva acelor cari nesocotesc interesele supreme ale statului. „Univ.“

Schimbarea Mersului Trenurilor la Calea Ferate Elect. Arad-Podgoria.

Ultimele trenuri de persoane ale Căii Ferate Electrice Arad-Podgoria, cu începere dela 5 Martie a. c. vor pleca din stații cu 20 minute mai târziu și anume: Din Arad la orele 18.⁰⁰, din Pâncota la 17.⁵⁵ și din Radna la 18.¹⁰. Mersul celorlalte trenuri rămâne sechimbant.

Dela Casa Cercuală.

Membrii Asigurați ai Casei Cercuale Arad, cari au fost timp mai îndelungat bolnăvi de reumatism, cat. pulmonar, boale de inimă și altele și cari necesită încă un tratament balnear sau climateric pentru recăștigarea deplină a sănătății să se prezinte până în 15 Martie a. c. medicilor cari i-au tratat, pentru a li se putea face cererile necesare.

Primăria Comunei, Macea.
Nr. 325 | 1928.

Publicațiune II.

Primăria Comunei Macea în urma nereușitei primei licitații aduce la cunoștință generală că la data de 24 Martie 1928, ora 9 a. m. în localul primăriei ține o nouă licitație pentru exarendarea cântarului decimal așezat în piața comunei pe termen de 1 an.

Licitația se va ține pe lângă respectarea art. 72—83 din legea asupra contabilității publice.

Condițiunile și caletul de sarcini se poate vedea zilnic în biroul notarial. Macea, la 20 Februarie 1928.

Primăria.

229.

Primăria Cintel.
No. 150 | 1928.

Publicațiune de licitație.

Primăria Cintel publică licitație pentru vânzarea unui armăsar neapt de prăsilă pe ziua de 27 Martie 1928 ora 4 a. m. în plațul săptămânal din Chișineu-Criș. Prețul de strigare va fi 4000 Lei.

Condițiunile de licitație se pot vedea zilnic în biroul notarial.

Dacă licitația rămâne fără rezultat se va ține o nouă licitație în ziua de 10 Apr. 1928 la ora 9 a. m. tot în plațul din Chișineu-Criș.

Cintel la 29 Februarie 1928.

Primăria.

228.

181 | 1921.

Publicațiune.

Primăria Schöndorf publică licitație în ziua de 21 Aprilie 1928 ora 9 a. m. pentru cumpărarea 1 mașină de scris, 70 m. 3 lemne de foc necesare primăriei și locuinței notarului, hârtie și imprimare necesare cancelăriei, sârmă și stâlpi pentru îngredirea parcului precum și sămânțuri de earbă și flori pentru parc; 1 rând de haine pentru eamnă, 1 rând de vară pentru poliștistul comunal și repararea a 4 perechi bocanci.

Condițiunile se pot vedea la primăria.

Licitațiunea se va ține conform legii contabilității publice.

Schöndorf la 1 Martie 1928.

Primăria.

232.

177 | 1928.

Publicațiune.

Primăria camunei Schöndorf publică licitație pe ziua de 21 Aprilie 1928 pentru vinderea a 2 vieri comunal rasă mangolița de 3 ani, apți de prăsilă;

renovarea podurilor interne și externe; renovarea fântânilor interne și externe partea Izlazului Urbarial; renovarea trăsuri comunale, potcovirea armăsarilor și toate lucrările de faur și tâmplărie și renovarea grajdurilor.

Condițiunile de licitație se pot vedea la primărie.

Licitațiunea se va ține conform legii contabilității publice.

Schöndorf, la 1 Martie 1928

Primăria

231.

Primăria comunei Bocsig.
No. 42—928.

Publicațiune.

Rămânând fără rezultat publicațiunea din 30 Ianuarie 1928 din nou publicăm licitațiune publică pe ziua de 26 Martie 1928 ora 11 a. m. la primăria comunală din Bocsig pentru completarea registrelor și cărților de lege și specialitate, asemenea pentru furnizarea hârtiei de scris și a rechizitelor de birou necesare primăriei în anul 1928.

Licitația se va ține în conformitate cu art. 72—83 din legea pentru contabilitatea publică.

Ofertele se vor înainta în plic închis și sigilate.

Bocsig, la 1 Martie 1928

L. Horvat mp.
primar.

A. Bodai mp.
notar.

No. 226.

Primăria comunei Bocsig.
No. 34—928.

Publicațiune.

Rămânând fără rezultat publicațiunea din 25 Februarie a. c. din nou publicăm pentru furnizarea petrolului cc. 400 klg. și lampelor necesare la iluminatul Primăriei, licitațiune cu oferte închise și sigilate pe ziua de 26 Martie 1928 oarele 11 a. m. în conformitate cu dispozițiunile legii Contabilității Publice.

Condițiunile se pot vedea zilnic în biroul notarial în oarele oficioase.

Bocsig, la 1 Martie 1928.

L. Horvat mp.
primar.

A. Bodai mp.
notar.

No. 225.

Primăria comunei Bocsig.
No. 33—928.

Publicațiune.

Rămânând fără rezultat publicațiunea din 25 Februarie 1928 a. c. din nou publicăm licitațiune publică pe ziua de 26 Martie 1928 ora 11 a. m. pentru reparațiile mărunte ce se vor ivi din caz în caz în cursul anului 1928 la edificiile, grajdul de porci, fântână, oborul comunal și gardul Primăriei. Licitațiunea în conformitate cu dispozițiunile legii Cont. Publ. iar informațiunile se pot primi zilnic în biroul notarial între oarele oficioase.

Bocsig, la 1 Martie 1928.

L. Horvat mp.
primar.

A. Bodai mp.
notar.

No. 224.

Primăria comunei Bocsig.
No. 35—1928.

Publicațiune

Rămânând fără rezultat publicațiunea din 25 Februarie a. c. din nou publicăm licitațiune publică pe ziua de 26 Martie 1928 oarele 11 a. m. cu oferte închise și sigilate pentru repararea trăsuri comunale și furnizarea oleului de uns necesar pe anul 1928, în conformitate cu dispozițiunile legii Cont. Publ. Art. 72—83.

Informațiunile se pot primi în fiecare zi în biroul notarial între oarele oficioase.

Bocsig, la 1 Martie 1928.

L. Horvat mp.
primar.

A. Bodai mp.
notar

No. 223.

Primăria comunei Bocsig.
No. 32—1928.

Publicațiune.

Rămânând fără rezultat publicațiunea din 25 Februarie a. c. din nou publicăm licitațiune publică pe ziua de 26 Martie 1928 ora 11 a. m. pentru confecționarea alor 3 buc. pantaloni și 3 buc. vestoane de iarnă, 3 buc. pantaloni și 3 buc. vestoane de vară precum și 3 perechi cisme, 3 perechi ghete și 3 buc. capele, pentru quarzii comunali conform prescriptelor în vigoare.

Licitațiunea se va ține prin oferte închise, notându-se pe plic „Ofertă la No. 32—928” și se va ține în conformitate cu art. 72—83 din legea pentru Contabilitatea publică.

Bocsig, la 1 Martie 1928.

L. Horvat mp.
primar.

A. Bodai mp.
notar.

No. 221.

Primăria comunei Bocsig.
No. 31—928.

Publicațiune.

Rămânând fără rezultat publicațiunea din 25 Februarie a. c. din nou publicăm licitațiune publică pe ziua de 26 Martie 1928 ora 11 a. m. în biroul notarial pentru furnizarea alor 90 mtr. de pădure 150 mtr. înălțime pentru primărie și notarul comunal precum și 70 mtr. lemne de foc pentru școala primară de stat din Bocsig, bine uscate, calitatea primă, cer și fag, crepătură ab. gara Bocsig.

Vadul de 10% după prețul, oferit se va depune în numerar sau hârtii de valoare la caseria comunală. La licitație se poate concura numai cu oferte înscrise și sigilate. Condițiunile de licitație se pot vedea zilnic în biroul notarului din Bocsig între oarele oficioase.

Licitațiunea se va ține în conformitate cu dispozițiunile legii Cont. P. art 72—83.

Bocsig, la 1 Martie 1928.

L. Horvat mp.
primar.

A. Bodai mp.
notar.

No. 222.

Primăria comunei Mișca.
No. 223—1928

Concurs.

Primăria comunei Mișca publică concurs pentru ocuparea postului vacant de:

1. Secretar comunal și
2. Impiegat comunal.

Salariile sunt cele prevăzute în bugetul comunei. Cererile se vor înainta la primăria comunei Mișca, întocmite în sensul celor prescrise în Statul Funcționarilor Publici până la data 18 Martie a. c. Cererile sosite după acest termen nu se vor lua în considerare.

Mișca, la 1 Martie 1928.

Primăria.

No. 227.

Primăria Sânleani.
Nr. 200 | 1928

Publicațiune.

Primăria comunei Sânleani vinde prin licitație publică un taur de reproducție Licitația se va ține la primăria comunei Sânleani în ziua de 15 Martie 1928 la ora 10 în conf. cu dispozițiunile art. din legea cont. publice.

Sânleani la 15 Febr. 1928.

233.

Primăria.

178 | 1928.

Publicațiune.

Primăria comunei Schöndorf publică licitație pe ziua de 21 Aprilie 1928 ora 9 a. m. pentru renovarea primăriei și toate clădirile proprietatei comunale; renovarea podurilor interioare și externe; renovarea fântânilor interioare și externe.

Condițiunile de licitație se pot vedea la primărie.

Licitația se va ține în conformitate cu legea contabilității publice.

Schöndorf, la 1 Martie 1928.

230.

Primăria

Primăria comunei Arăneag.
Nr. 3.825 | 1928

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință generală pentru închirierea pe sezonul 1928 a restaurantului, dreptului de barbie și mancură dela băile de Mureș. „Napustun”, în ziua de 25 Aprilie 1928, ora 10 a. m. se va ține licitație publică cu oferte închise separate, în biroul Serviciului economic (Primăria Camera Nr. 104) în conformitate cu Art. 72 și următorii din Legea asupra contabilității publice.

Caletul de sarcini se poate vedea la Serviciul economic în oarele de serviciu.

Arad, la 27 Februarie 1928.

237.

Serviciul econo

Somațiune.

Avem onoare a ruga pe toți datoriile Băncii Asociate S. A. să aibă interesul Dilor propriu a se prezenta cu libelele de depunere pentru scrierea declarațiilor respective, în caz contrariu, nu putem fixa când am putea începe a plăti partea din sumele incasate până la prezent.

Comisia de lichidare a Băncii Asociate S. A.

235

Primăria comunei Spineni
No. 212 | 1928.

Publicațiune.

Primăria comunei Spineni ține licitație publică în ziua de 20 Aprilie 1928 la ora 11 a. m. pentru confecționarea alor 4 buc. pantaloni de vară 4 buc. pantaloni de iarnă 4 buc. bluze de vară 4 buc. bluze de iarnă 4 perechi de cizme 4 perechi de încălțăminte 4 buc. chipiuri 4 buc. căciuli necesare gvarziilor comunali pe anul 1928.

Condițiunile de licitație se pot vedea zilnic în biroul notarial sub rata orelor de serviciu.

Licitațiunea se va ține în conformitate cu art. 72—85 al legii contabilității publice.

Spineni, la 27 Februarie 1928.

236.

Primăria

Primăria comunei Spineni.
No. 213 | 1928.

Publicațiune.

Primăria comunei Spineni ține licitație publică în ziua de 20 Aprilie 1928 la ora 9 a. m. pentru furnizarea alor 138 m³ lemn de foc necesare marelui notarului și școlii primare pe anul 1928.

Condițiunile de licitație se pot vedea în biroul notarial sub durată relor de serviciu.

Licitațiunea se va ține în conformitate cu art. 72—83 din legea contabilității publice.

Spineni, la 27 Februarie 1928.

234.

Primăria

Oportunitatea reformei învățământului secundar.

Reforma învățământului secundar preocupă mereu opinia publicului intelectual, după cum și celor cari sunt însărcinați cu drumarea destinului culturii românești.

Nu putem explica altfel această preocupare decât admițând oportunitatea acestei reforme.

Și e, cu adevărat, de o impenetrabilă oportunitate.

Iată de ce:

Înțelegând în primul rând românește pe care-l are de îndemnat învățământul secundar și cunoscând spiritul vremilor de azi, vom vedea că față de noile cerințe spirituale, din lumea de după războiu, învățământul secundar nu mai corespunde.

Războiul mondial a fost o prăstie despărțitoare a două lumi.

Deosebirea dintre aceste două lumi explică necesitatea reformei învățământului secundar — și să forțeze chiar — clasa intelectuală.

În lumea dinaintea de războiu, această clasă se recruta în chip mult mai puțin dificil. Data situația și raporturile sociale, prea mică clasă apela la bisericele învățământului secundar.

Masa poporului se mărginea când se mărginea — la cele câteva clase primare. Deci liceul, puține la număr, aveau de în fiecare an o serie nu prea mare de absolvenți ai celor trei clase — în care au fost împărțite la 1898, adoptând reforma franceză — clasic, modern, și al.

Și cum clasa despre care am vorbit mai sus, clasa boerilor și pușinilor burghezi, era conștientă de eficacitatea fiecărei secțiuni — în care au fost împărțite la 1898, adoptând reforma franceză — clasic, modern, și al.

Cum vedem liceul depe atunci răspundea necesităților nu atât în felul cum era regulamentat prin felul cum cei cari apela la el erau conștienți de înălțimea fiecărei secțiuni. Și autoritatea acestei înțelegeri se pășea și în clasa intelectualilor a aceaș raporturi normale.

Iată însă că vine războiul cu „formele” lui.

Războiul, prin luptele înverșurate și vărsările de sânge a făcut ca viața omului să devină o viață fără valoare, slăbind imens și conștiința morală. Și această slăbire a conștiinței morale a continuat să dăinuiească și după războiu.

Iată de ce destinarea spiritelor produs fatal și imeritabil.

Lumea de după războiu s'a arătat cuprinsă de un edenism și de un materialism gras, omenirea acceptându-le s'a lăsat târâtă de hipnoza progresului pur tehnic, pur material.

Deaceia începe explicația necesității unui alt curent care să țină îndărăt cu progresul material.

Căci acest progres galopant duce la o continuă schimbare a formelor vieții sociale, schimbare care la rândul ei duce la dezorientări intelectuale și la dezecilibri morale.

Profesorul american Charles Upson Clark, într-o conferință ținută la București, făcea unele constatări pe cât de adevărate pe atât de deprimante când spunea că după războiu lumea materială predomină viața intelectuală. Am spus deprimante fiindcă ne gândim la atitudinea nefastă a materialismului grosolan. Acest materialism duce iremediabil la sfărșirea normelor de conduită ale vieții sociale, norme cari înfrângă viciile, nesocotitele porniri și destrăbălările. Sfărșind aceste norme, se sfărșă însăși viața în comun a oamenilor, se sfărșă statul.

Căci statul nu e altceva decât forma legiuită a vieții în comun a oamenilor.

Și acum vom înțelege și mai bine cu cine avem de luptat.

Dar va mai trebui să înțelegem că arma cu care trebuie să luptăm nu o vom însuși numai prin intermediul școlii și nici decum prin armele furnizate chiar de fabricile italiene și chiar dacă acestea ar fi aduse prin St. Gotthard. Înțelegând acestea de sigur că vom reuși să înfrângem un dușman al statului, un dușman mai real decât s'ar crede. Căci acest dușman înregimentează la sânul-i tot mai multe elemente. Noua situație postbelică îi ușurează această pornire. Organizația socială de după războiu a înlesnit o mai mare fluctuație și a prilejuit o mai mică deosebire între clase.

Lumea satelor a năvălit spre orașe. Școlile s'au populat cu discipoli veniți dela țară. Copii cu privirile senine cari aduceau cu ei nădejdi întăritoare și prevestitoare de o viață mai bună.

Li socoteam neînținuți și scutiți de ademenelile materialismului distrugător. Dar școala la care au venit să se înobileze, școala însăși i-a aruncat în brațele dușmanului normelor de conduită a vieții sociale. Școala cu organizațiile ei, ademenea pe cei cari veneau să-i ceară hrană sufletească, înrolându-i de pe la vârsta de 14—15 ani în secții reale, încărcându-le mintea cu lucruri pozitive și făcând din ei de pe la acea vârstă fragedă niște calculatori ai intereselor, niște profesioniști ai numerelor. Lecțiile clasice și moderne au fost abandonate din îndemnul discret al materialismului.

Iar ceea ce școala a neglijat, nu puteau copleși nici părinții elevilor. Din urma plugului, acei părinți nu puteau înțelege rostul sau aptitudinea copiilor lor. Nici școala nu s'a străduit să-l selecționeze în cele patru clase inferioare.

Deaceia școala de după războiu a dat manechine intelectuale, profesioniști ai preocupărilor practice în locul intelectualilor de elită

cari să înfrângă tentațiile subrezeniei morale și să răpună patimile cari amenință distrugător buna conviețuire socială.

Iată de ce spunea că școala secundară are o menire mai amplă și mai grea decât avea înainte de războiu. Școala de azi trebuie să dea oameni rivali pornirilor nefaste ale abrutizărilor morale. Liceul va trebui să fie întâiu de toate școala care să oțelească spiritele, cultivând în același timp mințile.

Și cu gândul la aceste atribuțiuni mărețe ale liceului de mâine, salutăm oportunitatea reformei învățământului secundar.

Așteptăm reforma simțindu-i necesitatea.

Căci s'a dovedit că așa cum e, liceul nu poate da societății, oamenii cari îi trebuie, deși a mai fost peticit cu unele îmbunătățiri ca baculaureatul, examenul de fine de an, etc.

Așteptăm reforma anunțată de d. dr. Angelescu, ministrul instrucțiunii. O așteptăm și ne explicăm de ce această reformă preocupă interesul fiecărui îngrijor de soarta vieții noastre sociale care e în funcție de intelectualitatea și moralul oamenilor pe cari îi așteptăm să ese de pe băncile liceului de mâine.

Nu cunoaștem încă decât foarte puține părți din proiectul elaborat de către d. ministru dr. Angelescu.

Până când îl vom cunoaște în întregime ne complacem în a-l dori cât mai corespunzător actualelor necesități morale și intelectuale.

Totuș, puținele părți pe cari le cunoaștem până acum, ne în-

drituesc să fim optimiști și ne îndeamnă să-i dorim o cât mai grabnică înfăptuire. Căci întresărim în ele liceul de mâine, altfel decât celt de azi. Liceul de mâine, — *liceu unitar* — va tinde ca în 7 ani să se ocupe în primul rând cu educarea morală și fizică a celor cari îl vor frecventa, spre deosebire de cel de azi care dă doar recruți bălbăiți universităților și oameni cu cunoștinți dezordonate, niște eretici ai moralei societății.

Reforma ce se vestește parcă va descreți frunțile.

Deaceia o dorim realizată și aplicată.

Desigur însă că efectul aplicării ei va fi în funcție de profesori.

Ei vor fi aceia de cari va depinde eficacitatea și rodul reformei anunțate. Fără directa lor contribuție, reforma oricum va fi ea, va rămâne o lege simplă, o dogmă stearpă.

Ne place să credem că în cadrul ei, apostolii intelectualității vor năzui să dea ceea ce până acum au fost — poate stânjenii să dea.

Ne place să credem...

Fie ca înfăptuirile viitoare să ne facă să credem cu adevărat. Atunci va avea loc sărbătorirea înfrângerii materialismului distrugător de către spiritualismul intelectual.

Părtașii acelei sărbători vor fi desigur mai buni și mai curați ca cei de azi. Părtașii acelei sărbători vor fi beneficiarii școlii care ne trebuie și în așteptarea căreia ne aflăm de mult.

Vicențiu Bugariu.

Regimul cultelor.

Se împlinesc 10 ani decând s'a înfăptuit visul măreț al atâtor generații și 5 ani decând Constituția țării întregite și-a asumat principiile cari concordă cu noua stare politică dela 1928 încoace. Se împlinesc 10 ani dela unire și totuș nu s'au putut coordona noii situațiuni toate celelalte stări de lucruri dintre cari una este aceea a cultelor.

Se știe că întregirea României s'a făcut cu părți din alte trei state în care se găseau alte obiceiuri, alte legiuri. Și așa s'a făcut ca România să moștenească în Transilvania o legiure ungurească, în Bucovina una austriacă iar în Basarabia o situație potrivită normelor de conducere rusească.

Eră natural ca unificarea totală și definitivă să pretindă timp și muncă încordată.

Cu toate aceste dificultăți s'a făcut ce s'a putut.

Astfel după ce s'a făcut o unificare administrativă, alta pe terenul judiciar, acum se procedează la o unificare pe tărâmul cultelor în vederea căreia, ministrul cultelor, d. Al. Lapadatu a alcătuit un proiect al regimului cultelor.

Necesitatea acestui regim al cultelor a motivat-o, d. ministru în expunerea făcută de D-sa presei.

D-sa a arătat atunci imposibilitatea dăinuirii situației de azi

a cultelor, când acestea sunt supuse la patru regimuri deosebite, fapt incompatibil cu caracterul unitar al statului.

A arătat cum în România se află credincioși păstoriți de către episcopi streini, după cum și oficialități de-ale noastre păstoresc credincioși din alte țări.

A mai arătat apoi, d. ministru al cultelor, că proiectul acesta tinde să canalizeze un raport agreabil între culte și Stat.

Deasemenea proiectul legiferează dreptul pe care-l are Statul de a supraveghea și controla gestiunile și funcțiunile diferitelor culte:

O măsură foarte mirosită, desigur știind că în timpul din urmă, diferiți slujitori ai unor noul și prea puțin cunoscute culte au fost niște colportori plătiți ai diferitelor acțiuni trendiste.

Se mai reglementează din acest proiect normele și modalitățile în virtutea cărora se poate face trecerea dela un cult la altul. Norme cari au prilejuit unele agitații politice din partea uniților indeosebi, dar cari au rămas după ce s'a văzut că sunt luate dintr'un spirit de ordiue iar nu de apresiune față de vreun cult oarecare.

Alte dispozițiuni ale proiectului, prevăd în diferite circumstanțe nestânjenirea libertății conștiinței

în limita principiilor de ordine și siguranță a statului.

Proiectul așa cum a fost depus la Senat, îndeplinește în mod echitabil o necesitate simțită de de mult.

Prin recunoașterea și votarea lui se va proceda la umplerea unui gol în unificarea definitivă a tuturor deosebirilor care au mai continuat să dăinuască în cu-

prinsul țării încă 10 ani dela întregirea ei.

Perseverența și străduința unor oameni cari cunosc pulsul adevărat al vremii, va izbăvi însă să ducă la bun sfârșit marea sarcină de a nivelă asperitățile ce le mai întâmpinăm încă în cale. Chiar dacă lătratul nesocotitilor vor să dea de înțeles contrarul.

Căci: „Căinii latră, caravana trece“.

Ghirlanda.

INFORMAȚIUNI.

Joi noaptea cu trenul expres, a trecut prin Arad venind din Viena Dl. Ministru Argetoianu care și-a continuat drumul spre București.

Asociațiunea Generală a medicilor Filiala Arad va ține în ziua de 10l. c. Sâmbătă la orele 6 p. m. o sedință științifică în localul Școlii de moașe cu următorul program:

1. Dr. Moldovan I. prezentări de cazuri
2. Dr. Weiner E. Examenul sucului gastric prin metoda kinetică fără sondă.
3. Eventuale chestiuni administrative Comitetul.

Onorații Membrii al Societății de patinaj din Arad pentru sezonul de tenis a. c. pot cere înscrierile în biroul din Parcul Eminescu, zilnic, între orele 18-19. Condițiunile sunt cele din sezonul anului trecut.

Sâmbătă seara 10 Martie a. c. va face o mare senzație publicului, deschiderea și inaugurarea cafenelei New-York din Piața Avram Iancu.

Va cânta muzica militară în fața cafenelei pe peron, iar o orchestră de lăutari specialiști va complecta golurile când muzica își va schimba notele.

Bufetul special bine asortat cu tot felul de gustări și vinuri alese, va face mare suprinde publicului participat.

Cinema Elisabeta.

Se joacă: „La Heibelberg mi-am pierdut inima“.

Urmează filmul „Elev de marină“, cu Adonis-ul Ramon Novarro.

Din Chișineu-Criș.

În ziua de 2 Martie a fost înmormântarea fostului primar al Chișineului Ioan Tăran care a reposat subit în urma unei operațiuni medicale.

Reposatul a fost un primar de model care a ajuns în fruntea comunei Chișineu Criș ca cap de listă conziliului comunal, propus de organizația Partidului Național Liberal locală, obținând o învingere zdrobitoare asupra listei opoziției Național Țărăniste.

La înmormântare a participat un public imens din Chișineu Criș și jur.

Au ținut discursuri funebre în biserică, preotul Chișineului, Gavril Popluca, iar la înmormântare: deputatul Dr. Alexandru Lazar, care a arătat marile merite ale reposatului, în numele organizației partidului Național Liberal, al cărui fruntaș și aderent credincios a fost.

După aceasta a vorbit Dl. Romul Mladin locțiitorul de pretor în numele plasei și administrației.

Correspondent

Tipografia Diecezană, Arad.

Recunoștința muncii...

În ziua de 1 Martie a. c. în comuna Măderat a fost înmormântarea multregretatului Ioan Popescu, notar pensionat, fost notar timp de 33 ani. Sentimentele de dragoste ale locuitorilor și cunoscuților cum s'a manifestat, s'a putut vedea la înmormântare la care au participat afară de rudeni, toți locuitorii precumși notarii comunali din plasa Șiria. Serviciul divin a fost executat de Pr. on. Protopop al Șiriei, M. Lucuția ajutat de preoții din jur. Protopopul Dl. M. Lucuția în vorbirea Dsale relevă meritele decedatului care s'au manifestat în viața s'a nu numai ca notar, ci și ca adevărat ocrotitor al sătenilor.

La primăria comunală unde cortegiul au fost așteptat de notarul și primarul comunei, s'a pus o cunună pe sicriu dăruită de locuitorii Măderat cu inscripție „Locuitorii din Măderat“, „pentru recunoștința muncii în 33 ani“. La mormânt a vorbit în numele notarilor și funcționarilor administrației Dl. Gheorghe Popa notarul comunei Șiria și Petru Pescariu în numele locuitorilor din Măderat.

Conferința dela Revizoratul școlar.

În prezența tuturor sub-revizorilor școlari din circumscripția Arad, în săptămâna trecută s'a ținut o conferință cu caracter cultural. La deschidere primul care la cuvântul este revizorul D. Olariu care prin o cuvântare de simțăminte patriotice, deschide ședința și salută pe toți cei de față, după care apoi, arată că sunt multe cărți folositoare și broșuri din cari s'ar putea extrage multă materie pentru propaganda culturală, însă o mulțime din acestea, recomand pe cea mai de seamă carte „Comoara“ de Negulescu în care se descrie viața și faptele unui apostol al neamului, care după ce și-a făcut datoria față de patrie luând parte activă în războiul pentru întregirea neamului s'a întors acasă în satul său natal, unde muncește intens, ridicând comuna distrusă în urma războiului, învățând pe săteni și îndemnându-i la munca agriculturii. Mai arată că această carte folositoare, drept pildă de urmat, mai ales pentru învățători și trebuie să nu lipsească din biblioteca tuturor școalelor primare.

La apoi cuvântul Dl. N. Cristea, inspectorul școlar, în convorbirea sa arătând că ofensiva culturală pe care o privește ca o problemă să se țină în evidență de tot ce se petrece în fiecare comună, din punct de vedere cultural. Nu-i scapă să arate munca depusă de învățătorii cari au fost singuri stâlpi de veghe ai culturii țărânului român din Ardeal sub era mahilară — învățătorul român care a știut să-și țină conștiința națională, datorită strămoșești și moravurile creștine, până la pragul desrobirii lui, prin vitejia soldaților români, cari au înfrânt ideea marelui vis; unirea tuturor românilor dela Nistru până la Tisa. Mai face un expozeu marcat al activității școlii românești din timpul trecut și este de credință că până când poporul este lăsat și pe mai departe condus de învățătorime, până atunci țara să nu aibă teamă că se vor stirbi vreo dată granițele țării întregite. Spune ca marile Miniștri al Instrucțiunilor Dl. Dr. C. Angelescu, cu ocazia conferințelor Inspectoratelor școlare s'a exprimat, că de la învățătorime așteaptă regenerarea neamului. Prezintă apoi tabloul M. S. Regelui Mihai și a lui altelei Regente, recomandându-i pentru a se plasa în toate școlile din județ. În urma acestora Dl. rev. Olariu aduce elogii Dl. I. Georgescu Prefectul Județului pentru marile merite, interes ce a depus pentru dezvoltarea culturii prin clădiri școlare și propune totodată să i se trimită o adresă de mulțumire din partea tuturor ce au luat parte la Conferință.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut No. 1, an 3 din revista „Banatul“ — de sub conducerea d-lui A. Cotruș — cu colaborarea d-lor: D. Nanu, A. Cotruș, Egumenul Serafim, D. O. Bldariu, N. Roman, R. S. Molin, Lucian Costin, Gh. Molin și U. Timocanu. — Începând cu acest număr revista se tipărește în tipărițele „Scrișul Românesc“ din Craiova, sub conducerea tehnică a d-lui Virgil Molin.

A apărut Faptă și Răspplată Povestiri pentru copii și pentru popor. Seriere premiată de „Cartea Românească“ Ed. III-a revăzută de P. Dulfu. Prețul 25 Lei.

Cunoștință folositoare Seria B. Nr. 50 Blenoragiu sau Sculamentul cu 7 figuri în text de Dr. Nicolae B. Ioan Doctor în medicină și chirurgie. Prețul 5 Lei.

Hanu Ancuței, Ediția I-a de Mihail Sedoveanu Prețul 75 Lei.

Cunoștințe folositoare Seria B. Nr. 51 Practica agricolă cu 11 figuri în text de Dim. Bejenariu Învățător agricol. Prețul 5 Lei.

Cronica Sportivă

Duminecă, în zina de 4 Martie a. c. campionatele de fotbal și-au luat începutul în regiunea Arad. Trei echipe din categoria I. au intrat în luptă pentru punctele victorioase care fără îndoială vor avea o mare însemnătate în tabela campionatului. Gloria prin matchul câștigat față de Voința-V. și în urma rezultatului de 3 a matchului Olimpia-CAA a ajuns locul întâi și dacă va continua as succesele în sezonul de primăvară, menținându-și înălțimea va ajunge cu siguranță în posesiunea frumosului titlu de campioană a regiunii.

CAMPIONATE.

Gloria C. F. R. — Voința-Victoria 6:1. (5:0) arena Gloria.

Gloria, deși a jucat în formațiune nouă în apărare, învinge cu ușor Voința-Victoria, care în urma elanului dictat de linia de înaintare și de hărțuirea lui, nici un moment n'a știut să fie periculoasă și demnă rivală. Gloria fiind tot timpul într-o superioritate absolută învinge cu ușor Voința-Victoria prin golurile date Szabo L. (2) Ball, Giurgiuț, Barbu din partea Voinței Carabel. (arbitru Kubic.)

A.M.E.F.A. — S.G.A. 3:0 (2:0).

A.M.E.F.A. jucând în formațiune totuși nouă, compusă în cea mai mare parte din tinerime învinge pe S.G.A. prin golurile date de Medve (2) Blaskovits.

S.G.A. prin formațiunea și jocul rătat ne face impresia unei echipe decăzute. Arbitru Horvát.

Olimpia — CAA.

3:3 (0:0) arena Olimpia

Olimpia desfășurând un joc frumos și cu mult elan, a știut să fie de rivală echipei CAA, care a jucat în prea mare închipuire, desconsiderând forțele echipei rivale. Echipa dirijată cu multă pricepere de Barbu I. a știut să fie la înălțimea chemării, obținând un rezultat măgulitor și un punct reparatorios. (arbitru T. Vățlanu.)

TIMIȘOARA.

Chinezul — TAC 6:4 (2:4)

După rezultatul 2:4 din repriza I în favoarea echipei TAC, Chinezul în superioritatea absolută în repriza II. învinge prin golurile date de Hoksári și Kuszka. (arbitru Dr. Vățlanu.)

Banatul — Rapid 2:1 (1:1)

Politehnica — TMTE 2:1 (0:0)

UDR — Kadima 2:0 (0:0)

BUDAPESTA.

Liga profesionistă maghiară

Ujpest — Ferencváros 1:1 (0:0) (30.000 de spectatori.)

Hungaria — Budai 33 7

Kispest — Bocskaï 3:2 (0:0)

III. Kerületi — Attila 3:0 (2:0)

Nemzeti — Vasas 4:3 (0:0)

Sabaria — Bastya 2:1 (1:0)

Duminecă în 11 Martie, a. c. au avut loc matchul pe arena Olimpia — SGA după care va avea loc matchul pe arena Olimpia — Gloria C. F. R. — A.M.E.F.A.

Ovidiu Ionel Goia

Redactor girant: ST. DRAGA

Cenz. Prefectura Județului, Arad